ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์
(E-Government Development Index: EGDI)

ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Government Development Index (EGDI) จัดทำโดย United Nations (UN) เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีการประกาศผลในช่วงเดือนเมษายน – มิถุนายน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2548 มีการประกาศผลเป็นประจำทุกปี จากนั้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 – 2559 มีการประกาศผลเป็นประจำทุก 2 ปี การจัดทำ United Nations E-Government Survey หรือ รายงานการจัดอับดับความพร้อมของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ทำขึ้นเพื่อประเมินความพร้อมของการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนา e-Government และสะท้อนถึงความสามารถของภาครัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและการเข้าถึงประชาชน โดยทำการสำรวจจากประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จำนวน 193 ประเทศ โดยพิจารณาใน 3 ด้านที่สำคัญ คือ 1) การให้บริการออนไลน์ (Online Service Index) 2) โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม (Telecommunication Infrastructure Index) และ 3) ทุนมนุษย์ (Human Capital Index) ในรายงานยังมีการจัดทำดัชนีที่สำคัญอีก 1 ตัว คือ การมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน (e-Participation Index) ดัชนีดังกล่าวมีการนำมาใช้ในการจัดอันดับการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน

จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 77 จากจำนวน 193 ประเทศ (0.4631 คะแนน) โดยประเทศที่ได้คะแนนสูงสุด 3 อันดับแรกของโลก คือ สหราชอาณาจักร (0.9193 คะแนน) ออสเตรเลีย (0.9143 คะแนน) และเกาหลีใต้ (0.8915 คะแนน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index ของประเทศ 10 อันดับแรกของโลกและประเทศไทย ในปี 2557 และ ปี 2559

ประเทศ	อันดับ (จาก 193 ประเทศ)			คะแนน		
	ปี 2557	ปี 2559	การเปลี่ยนแปลง	ปี 2557	ปี 2559	การเปลี่ยนแปลง
สหราชอาณาจักร	8	1	เพิ่มขึ้น 7	0.8695	0.9193	เพิ่มขึ้น 0.0498
ออสเตรเลีย	2	2	-	0.9103	0.9143	เพิ่มขึ้น 0.004
เกาหลีใต้	1	3	ลดลง 2	0.9462	0.8915	ลดลง 0.0547
สิงคโปร์	3	4	ลดลง 1	0.9076	0.8828	ลดลง 0.0248

ประเทศ	อันดับ (จาก 193 ประเทศ)			คะแนน		
	ปี 2557	ปี 2559	การเปลี่ยนแปลง	ปี 2557	ปี 2559	การเปลี่ยนแปลง
ฟินแลนด์	10	5	เพิ่มขึ้น 5	0.8449	0.8817	เพิ่มขึ้น 0.0368
สวีเดน	14	6	เพิ่มขึ้น 8	0.8225	0.8704	เพิ่มขึ้น 0.0479
เนเธอร์แลนด์	5	7	ลดลง 2	0.8897	0.8659	ลดลง 0.0238
นิวซีแลนด์	9	8	เพิ่มขึ้น 1	0.8644	0.8653	เพิ่มขึ้น 0.0009
เดนมาร์ก	16	9	เพิ่มขึ้น 7	0.8162	0.8510	เพิ่มขึ้น 0.0348
ฝรั่งเศส	4	10	ลดลง 6	0.8938	0.8456	ลดลง 0.0482
ไทย	**102**	**77**	**เพิ่มขึ้น 25**	**0.4631**	**0.5522**	เพิ่มขึ้น 0.0891

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2014 - 2016

เมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศ ประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 4 (0.5522 คะแนน) รองจาก สิงคโปร์อันดับที่ 1 (0.8828 คะแนน) มาเลเซียอันดับที่ 2 (0.6175 คะแนน) และฟิลิปปินส์อันดับที่ 3 (0.6667 คะแนน) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index ของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปี 2557 เปรียบเทียบกับปี 2559

ประเทศ	อันดับ (จาก 193 ประเทศ)			คะแนน		
	ปี 2557	ปี 2559	การเปลี่ยนแปลง	ปี 2557	ปี 2559	การเปลี่ยนแปลง
สิงคโปร์	3	4	ลดลง 1	0.9076	0.8828	ลดลง 0.0248
มาเลเซีย	52	60	ลดลง 8	0.6115	0.6175	เพิ่มขึ้น 0.006
ฟิลิปปินส์	95	71	เพิ่มขึ้น 24	0.4768	0.6667	เพิ่มขึ้น 0.1899
ไทย	102	77	เพิ่มขึ้น 25	0.4631	0.5522	เพิ่มขึ้น 0.0891
บรูไน	86	83	เพิ่มขึ้น 3	0.5042	0.5298	เพิ่มขึ้น 0.0256
เวียดนาม	99	89	เพิ่มขึ้น 10	0.4705	0.5143	เพิ่มขึ้น 0.0438
อินโดนีเซีย	106	116	ลดลง 10	0.4487	0.4478	ลดลง 0.0009
ลาว	152	148	เพิ่มขึ้น 4	0.2659	0.3090	เพิ่มขึ้น 0.0431
กัมพูชา	139	158	ลดลง 19	0.2999	0.2953	ลดลง 0.0046
พม่า	175	169	เพิ่มขึ้น 6	0.1869	0.2362	เพิ่มขึ้น 0.0493

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2014 – 2016

เมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่มอาเซียนในปี พ.ศ. 2559 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยประเทศที่ได้อันดับที่ 1 ของกลุ่มอาเซียนคือ

ประเทศสิงคโปร์ มีอันดับที่แตกต่างจากอันดับที่ 2 ของกลุ่มอาเซียน คือ ประเทศมาเลเซีย มากถึง 56 อันดับ ถึงแม้ประเทศไทยจะอยู่ในอันดับที่ 4 ของกลุ่มอาเซียน แต่เมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ยังตามหลังประเทศสิงคโปร์อยู่มากถึง 73 อันดับ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index ของประเทศในกลุ่มอาเซียน ในปี พ.ศ. 2559

ประเทศ	ปี 2559 (จาก 193 ประเทศ)		ความแตกต่างด้านอันดับ	
	อันดับ	คะแนน	เทียบกับประเทศอันดับที่ 1 (สิงคโปร์)	เทียบกับประเทศที่อันดับดีกว่า 1 อันดับ
สิงคโปร์	4	0.8828	-	-
มาเลเซีย	60	0.6175	ห่างกัน 56 อันดับ	ห่างกัน 56 อันดับ
ฟิลิปปินส์	71	0.6667	ห่างกัน 67 อันดับ	ห่างกัน 11 อันดับ
ไทย	77	0.5522	ห่างกัน 73 อันดับ	ห่างกัน 6 อันดับ
บรูไน	83	0.5298	ห่างกัน 79 อันดับ	ห่างกัน 6 อันดับ
เวียดนาม	89	0.5143	ห่างกัน 85 อันดับ	ห่างกัน 6 อันดับ
อินโดนีเซีย	116	0.4478	ห่างกัน 112 อันดับ	ห่างกัน 27 อันดับ
ลาว	148	0.3090	ห่างกัน 144 อันดับ	ห่างกัน 32 อันดับ
กัมพูชา	158	0.2953	ห่างกัน 154 อันดับ	ห่างกัน 10 อันดับ
พม่า	169	0.2362	ห่างกัน 165 อันดับ	ห่างกัน 11 อันดับ

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2016

เมื่อเปรียบเทียบอันดับความพร้อมของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2557 อันดับของประเทศไทยลดลงจากอันดับที่ 56 (191 ประเทศ) มาอยู่ในอันดับที่เป็น 102 (193 ประเทศ) ลดลงถึง 46 อันดับภายใน 11 ปี อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนดัชนี พบว่า ในปี พ.ศ. 2553 - 2555 ประเทศไทยมีค่าดัชนีสูงขึ้น จาก 0.4653 เป็น 0.5093 คะแนน ในขณะที่อันดับกลับลดลงจากอันดับที่ 76 เป็นอันดับที่ 92 อันเนื่องมาจากประเทศไทยอาจมีการพัฒนาไม่ทันประเทศอื่น โดยอันดับยังลดลงอีก 10 อันดับในปี พ.ศ. 2557 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีสัญญาณที่ดีขึ้น โดยมีการขยับทั้งอันดับและคะแนน จากอันดับที่ 102 เป็น 77 และคะแนนขยับขึ้นจาก 0.4631 เป็น 0.5522 (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2546 – 2559

ปี	อันดับ		คะแนน	
	ประเทศไทย	การเปลี่ยนแปลง	ประเทศไทย	การเปลี่ยนแปลง
2546	56 (จาก 191 ประเทศ)	-	0.4456	-
2547	50 (จาก 191 ประเทศ)	เพิ่มขึ้น 6	0.5096	เพิ่มขึ้น 0.0640
2548	46 (จาก 191 ประเทศ)	เพิ่มขึ้น 4	0.5518	เพิ่มขึ้น 0.0422
2551	64 (จาก 192 ประเทศ)	ลดลง 18	0.5031	ลดลง 0.0487
2553	76 (จาก 192 ประเทศ)	ลดลง 12	0.4653	ลดลง 0.0378
2555	92 (จาก 193 ประเทศ)	ลดลง 16	0.5093	เพิ่มขึ้น 0.0440
2557	102 (จาก 193 ประเทศ)	ลดลง 10	0.4631	ลดลง 0.0462
2559	77 (จาก 193 ประเทศ)	เพิ่มขึ้น 25	0.5522	เพิ่มขึ้น 0.0891

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2003 - 2016

เมื่อพิจารณาความพร้อมของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2559 พบว่า อันดับในภาพรวมของประเทศไทยดีขึ้น 25 อันดับ จากอันดับที่ 102 เป็นอันดับที่ 77 โดยพบว่ามีการเพิ่มขึ้นในมิติ Telecommunication Infrastructure Index เพิ่มขึ้น 30 อันดับ จากอันดับที่ 107 เป็น 77 และ Human Capital Index เพิ่มขึ้น 23 อันดับจากอันดับที่ 118 เป็น 95 ในส่วนมิติที่ลดลงได้แก่ Online Service Index ลดลง 3 อันดับจากอันดับที่ 76 เป็น 79 และ E-participation ลดลง 13 อันดับจากอันดับที่ 54 เป็น 67 ซึ่งในทุกมิติที่กล่าวมามีค่าดัชนีที่ดีขึ้นในทุกด้าน (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การเปลี่ยนแปลงของระดับคะแนนและการจัดอับดับของประเทศไทย ในปี 2557 – 2559

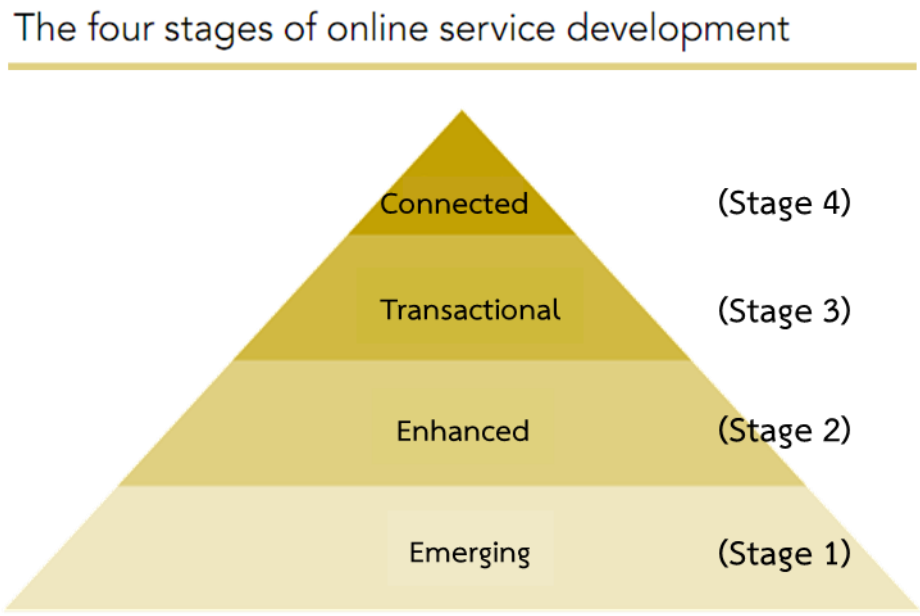
ตัวชี้วัด	อันดับ			คะแนน		
	2557	2559	การเปลี่ยนแปลง	2557	2559	การเปลี่ยนแปลง
UN e-Government Development Index	102	77	เพิ่มขึ้น 25	0.4631	0.5522	เพิ่มขึ้น 0.0891
- Online Service Index (OSI)	76	79	ลดลง 3	0.4409	0.5507	เพิ่มขึ้น 0.1098
- Telecommunication Infrastructure Index (TII)	107	77	เพิ่มขึ้น 30	0.2843	0.4117	เพิ่มขึ้น 0.1274
- Human Capital Index (HCI)	118	95	เพิ่มขึ้น 23	0.6640	0.6942	เพิ่มขึ้น 0.0302
E-participation (EPI)	54	67	ลดลง 13	0.5490	0.5932	เพิ่มขึ้น 0.0442

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2014 – 2016

การบริการออนไลน์ (Online Service Index : OSI)

เมื่อพิจารณาความพร้อมด้านการให้บริการออนไลน์ ซึ่งแบ่งระดับของการให้บริการทางออนไลน์ของ e-Government เป็น 4 ระดับ ประกอบด้วย 1. การให้ข้อมูลแก่ประชาชนผ่านเว็บไซต์ (Stage 1 Emerging Information Services) 2. การให้ข้อมูลแบบมีปฏิสัมพันธ์อย่างง่าย (Stage 2 Enhance Information) 3. การบริการให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมผ่านบริการ Online Service (Stage 3 Transaction Information) 4. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ (Stage 4 Connected Information) (ดังแผนภาพที่ 1)

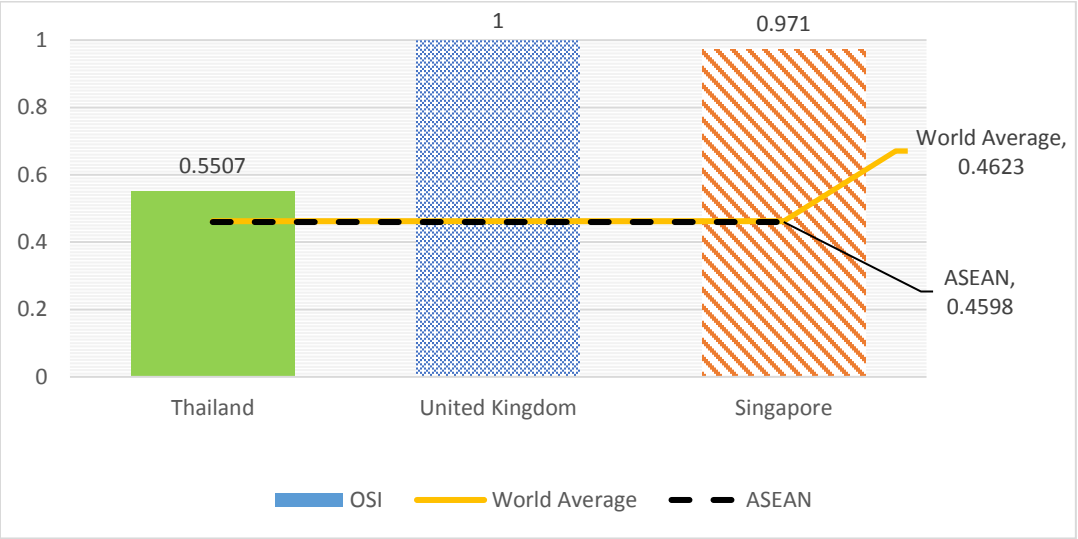
แผนภาพที่ 1 ระดับของการให้บริการออนไลน์ของ e-Government ตามการจำแนกของ UN

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2014

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับด้านบริการออนไลน์ของประเทศไทยเทียบกับเวทีโลก พบว่า ในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.5507 ในขณะที่ค่าดัชนีเฉลี่ยของโลก และ ค่าดัชนีเฉลี่ยของอาเซียน อยู่ที่ 0.4623 และ 0.4598 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนาด้าน Online Service สูงกว่าระดับการพัฒนาโดยเฉลี่ยของโลก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของผู้นำของโลกคือ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศผู้นำในอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีค่าดัชนีอยู่ที่ 1.000 และ 0.971 ตามลำดับนั้น ประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าประเทศผู้นำเป็นอย่างมาก (ดังแผนภาพที่ 2)

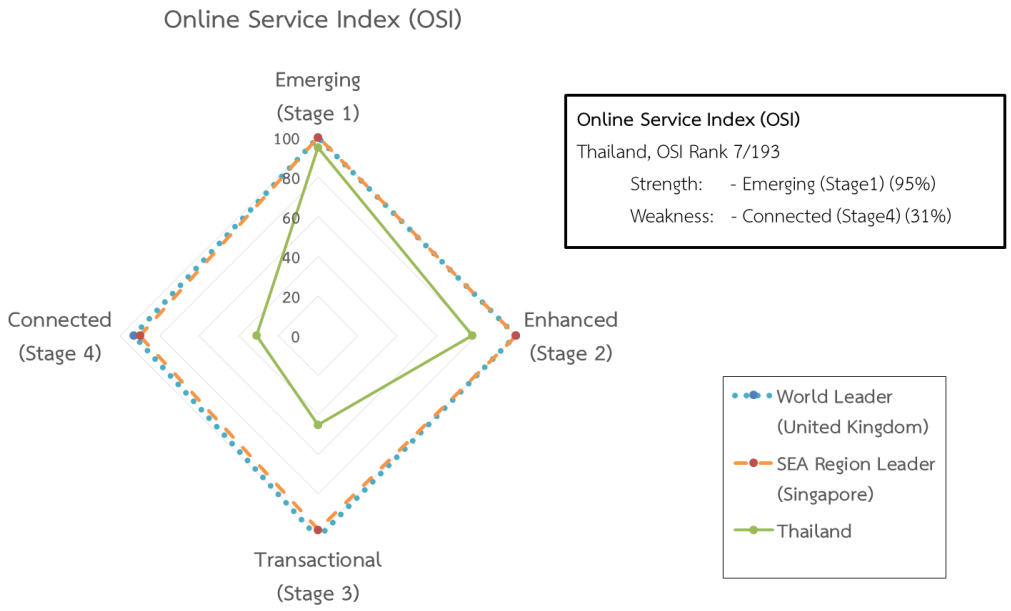
แผนภาพที่ 2 เปรียบเทียบดัชนีด้าน Online Service Index ประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสิงคโปร์ กับค่าเฉลี่ยของโลก และอาเซียน ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา: UN e-government Survey, 2016

เมื่อพิจารณาแยกในองค์ประกอบย่อยของการให้บริการออนไลน์ การให้บริการออนไลน์ส่วนใหญ่ของประเทศไทย (ร้อยละ 95) อยู่ในระดับที่ 1 ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนผ่านเว็บไซต์ (Stage 1 Emerging Information Services) และการบริการออนไลน์ในระดับที่ 2 หรือการให้ข้อมูลแบบมีปฏิสัมพันธ์อย่างง่าย (Stage 2 Enhance Information) มีร้อยละ 78 แต่ยังขาดการพัฒนา Online Service ในการให้บริการระดับที่ 3 การบริการให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมผ่านบริการ Online Service (Stage 3 Transaction Information) มีร้อยละ 45 และการให้บริการระดับที่ 4 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ (Stage 4 Connected Information) มีเพียงร้อยละ 31 เมื่อพิจารณาในภาพรวมสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาการให้บริการภาครัฐให้สามารทำธุรกรรมกับภาครัฐได้ และการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการให้บริการเชิงบูรณาการที่เชื่อมต่อไปยังประชาชนในรูปแบบการสื่อสารสองทิศทาง อันจะเป็นช่องทางที่สำคัญให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับภาครัฐอย่างแท้จริง (ดังแผนภาพที่ 3)

แผนภาพที่ 3 ผลการประเมิน Online Service Index แยกตามระดับการพัฒนา เปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสิงคโปร์ ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา: UN e-government Survey, 2016

เมื่อพิจารณาการพัฒนาด้านบริการออนไลน์ของประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2557 พบว่า อันดับการพัฒนาด้าน Online Service ของประเทศไทยถดถอยลง โดยในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 23 จาก 191 ประเทศ (0.6654 คะแนน) ลดลงเป็น อันดับที่ 76 จาก 193 ประเทศ (0.4409 คะแนน) ลดลงมาถึง 53 อันดับภายใน 9 ปี ชี้ให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้าน Online Service ที่ดีกว่าหลายประเทศในโลก แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2557 กลับพบว่าประเทศไทยมีอับดับลดลง ซึ่งเกิดจากการถูกลดอันดับลงในทุกปี บ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังขาดรากฐานที่ดีในการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน เป็นความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้ประเทศไม่สามารถพัฒนาก้าวทันประเทศอื่น ๆ ได้ในระยะยาว เมื่อพิจารณาอันดับของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปี พ.ศ. 2557 สรุปได้ว่า ระดับการให้บริการออนไลน์ของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นบริการในลักษณะให้ข้อมูลแก่ประชาชนผ่านเว็บไซต์ รองลงมาเป็นการให้ข้อมูลแบบมี

ปฏิสัมพันธ์อย่างง่าย แต่ยังคงขาดการบริการให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมผ่านบริการ Online Service และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ

ในปี พ.ศ. 2559 การพัฒนาบริการออนไลน์ของประเทศไทยดีขึ้นในเกือบทุกด้าน มีเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นต่างๆ (Stage 4 Connected Information) ที่ลดลงเล็กน้อย ส่งผลให้ค่าคะแนนดีขึ้นเป็น 0.5507 คะแนน แต่ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เพราะอันดับการพัฒนาด้าน Online Service ของประเทศไทยยังคงลดลงอีก 3 อันดับ (ดังตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 การเปลี่ยนแปลงอันดับด้าน Online Service ของประเทศ ในปี 2548 – 2559

ปี	อันดับ	การปรับเปลี่ยนอันดับ	คะแนน	ร้อยละของหน่วยงานที่มีระดับบริการในระดับต่างๆ			
				การให้ข้อมูลแก่ประชาชนผ่านเว็บไซต์	การให้ข้อมูลแบบมีปฏิสัมพันธ์อย่างง่าย	การบริการให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมผ่านบริการ Online Service	การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นต่างๆ
2548	23	-	0.6654	N/A	N/A	N/A	N/A
2551	50	ลดลง 27	0.5050	7	63	12	9
2553	67	ลดลง 17	0.3333	50	31	15	9
2555	67	-	0.5098	100	55	31	39
2557	76	ลดลง 9	0.4409	94	34	14	35
2559	79	ลดลง 3	0.5507	95	78	45	31

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2005 – 2016

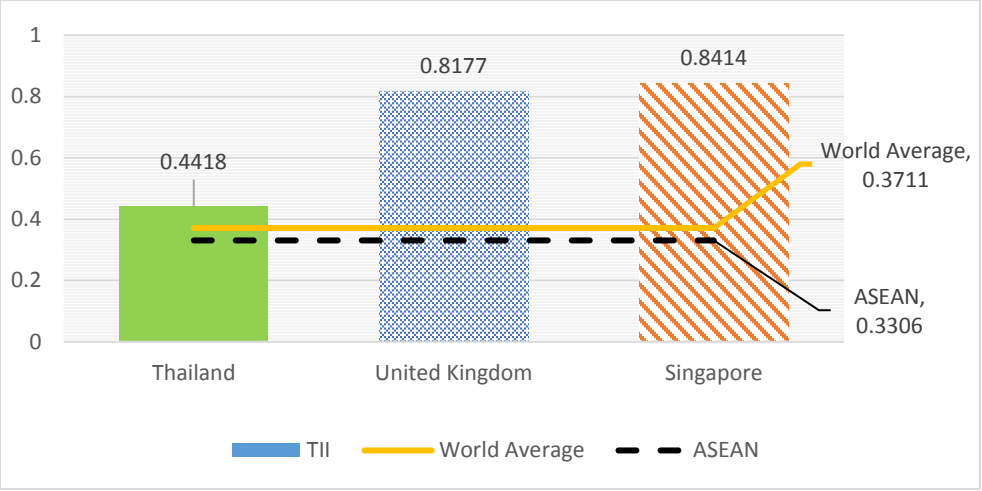
โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม (Telecommunication Infrastructure Index : TII)

การประเมินด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดใน 5 ด้าน คือ 1) อัตราผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศ (Percentage of Individuals using the Internet) 2) จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์บ้านต่อประชากร 100 คน (Fixed-telephone subscriptions) 3) จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คน (Mobile-cellular telephone subscriptions) 4) จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อประชากร 100 คน (Fixed (wired) - broadband subscriptions) 5) จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูงต่อประชากร 100 คน (Wireless broadband subscriptions)

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยเทียบกับเวทีโลก พบว่าในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.4118 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีเฉลี่ยของโลก

และ ค่าดัชนีเฉลี่ยของอาเซียน คือ 0.3711 และ 0.3306 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าพบว่าประเทศไทยมีการพัฒนาด้าน Telecommunication Infrastructure สูงกว่าค่าดัชนีเฉลี่ยของโลก และค่าดัชนีเฉลี่ยของอาเซียน (ดังแผนภาพที่ 4)

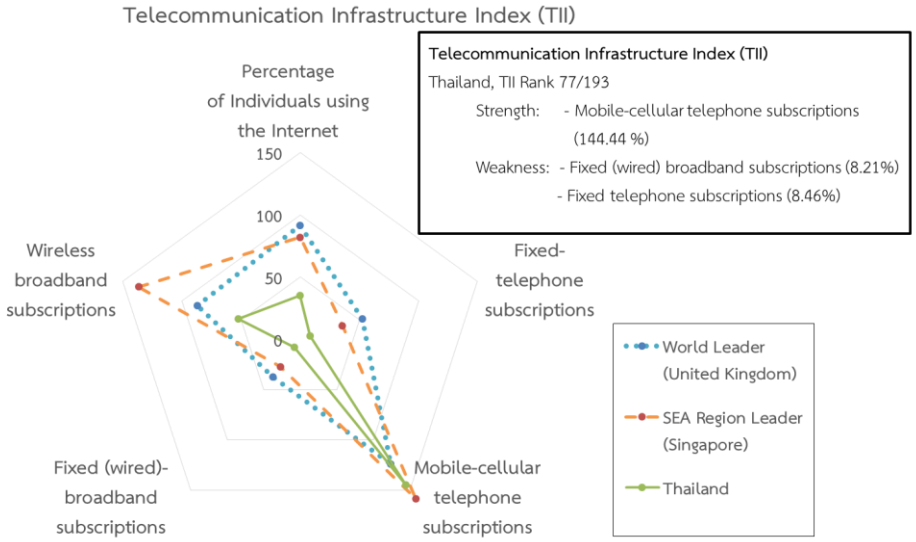
แผนภาพที่ 4 เปรียบเทียบดัชนีด้าน Telecommunication Infrastructure Index ประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสิงคโปร์ กับค่าเฉลี่ยของโลก และอาเซียน ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2016

เมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีของผู้นำของโลกคือ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศผู้นำในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ที่ 0.8177 และ 0.8414 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด (ดังแผนภาพที่ 5) พบว่า โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมประเทศไทยมีจุดอ่อนในเรื่องผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Fixed (wired) - broadband subscriptions) คิดเป็นร้อยละ 8.21 ของประชากร และจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์บ้าน (Fixed-telephone subscriptions) คิดเป็นร้อยละ 8.46 ของประชากร อย่างไรก็ตาม พบว่าประเทศไทยมีจุดแข็งในเรื่องของผู้ใช้บริการมือถือ โดยมีสัดส่วนของผู้ลงทะเบียนใช้งานโทรศัพท์มือถือคิดเป็นร้อยละ 144.44 ของประชากร และมีจำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง (Wireless broadband subscriptions) คิดเป็นร้อยละ 52.5 ของประชากร สะท้อนให้เห็นว่าช่องทางการสื่อสารไร้สายเป็นช่องทางที่มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างมาก

แผนภาพที่ 5 ผลการประเมิน Telecommunication Infrastructure Index แยกตามองค์ประกอบย่อยเปรียบเทียบประเทศไทยกับ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสิงคโปร์ ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2016

เมื่อพิจารณาการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2557 พบว่าการพัฒนาด้าน Telecommunication Infrastructure Index ของประเทศไทย มีค่าดัชนีในแต่ละปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นผลมาจากอัตราผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศ (Percentage of Individuals using the Internet) จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Fixed (wired)-broadband subscriptions) มีอัตราเติบโตเพิ่มขึ้นในทุกปี (จากปี 2551 มีร้อยละ 0.5 ถึงปี 2557 มีร้อยละ 6.25 ต่อประชากร 100 คน) โดยเฉพาะจำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานโทรศัพท์มือถือ (Mobile-cellular telephone subscriptions) ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากที่สุด (จากปี 2551 มีร้อยละ 41.4 ถึงปี 2557 มีร้อยละ 125.89 ต่อประชากร 100 คน) ยกเว้นจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์บ้าน (Fixed-telephone subscriptions) ที่มีจำนวนลดลง อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2557 UN เพิ่มตัวชี้วัดใหม่ในการสำรวจ คือ จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง (Wireless broadband subscriptions) ซึ่งประเทศไทยมีการพัฒนาในส่วนนี้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับตัวชี้วัดด้าน Telecommunication Infrastructure Index อื่นๆ อย่างไรก็ดี ถึงแม้คะแนนในแต่ละปีเพิ่มขึ้น แต่การจัดอันดับของประเทศไทยกลับตกต่ำลงในทุกๆ ปี แสดงให้เห็นว่า

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอต่อการก้าวทันประเทศอื่น (ดังตารางที่ 7)

ในปี พ.ศ. 2559 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 0.4117 และอันดับดีขึ้นอย่างมากเป็นอันดับที่ 77 เพิ่มขึ้นถึง 30 อันดับ โดยเฉพาะด้าน จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้งานอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง (Wireless broadband subscriptions) จากในปี พ.ศ. 2557 ที่มีเพียง ร้อยละ 0.15 แต่ในปี พ.ศ. 2559 สามารถเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 52.5

ตารางที่ 7 แสดงการเปลี่ยนแปลงของระดับคะแนนและการจัดอับดับด้าน Telecommunication Infrastructure ของประเทศไทย ในปี 2548 – 2559

ปี	อันดับ	คะแนน	การปรับเปลี่ยนอันดับ	ร้อยละ						
				Percentage of Individuals using the Internet	Fixed-telephone subscriptions	Mobile-cellular telephone subscriptions	Fixed (wired)-broadband subscriptions	Wireless broadband subscriptions	Fixed Internet subscriptions	Personal Computer
2548	76	0.1299	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2551	90	0.1510	ลดลง 14	14.7	11.3	41.4	0.5	N/A	N/A	7.6
2553	94	0.1746	ลดลง 4	20.03	10.49	92.01	1.36	N/A	N/A	6.68
2555	103	0.2361	ลดลง 9	21.20	10.14	100.81	3.87	N/A	3.34	N/A
2557	107	0.2843	ลดลง 4	26.50	9.57	125.89	6.52	0.15	N/A	N/A
2559	77	0.4117	เพิ่มขึ้น 30	34.89	8.46	144.44	8.21	52.5	N/A	N/A

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2005 – 2016

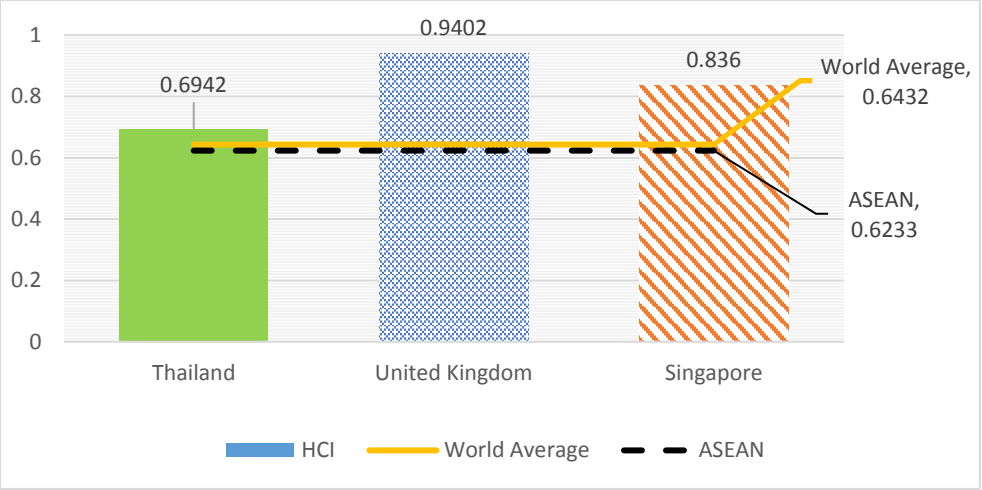
ทุนมนุษย์ (Human Capital Index : HCI)

ในมิติด้านทุนมนุษย์ ที่วัดด้วย Human Capital Index ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย 4 ด้านคือ 1) อัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่ (Adult literacy) 2) อัตราการได้เรียนของประชากรวัยเรียน (Gross enrolment ratio) 3) ค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา (Expected years of schooling) 4) ค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา (Mean years of schooling) นั้น

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับด้านทุนมนุษย์ของประเทศไทยเทียบกับเวทีโลก พบว่าในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.6942 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีเฉลี่ยของโลก และ ค่าดัชนีเฉลี่ยของอาเซียน คือ 0.6432 และ 0.6233 ตามลำดับ ประเทศไทยมีการพัฒนาด้าน Human Capital ใกล้เคียงค่าเฉลี่ยของโลก และค่าเฉลี่ยของอาเซียน แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าของผู้นำโลกอยู่มาก

โดยดัชนีของผู้นำของโลกคือ ประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.9402 และประเทศผู้นำในอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.8360 (ดังแผนภาพที่ 6)

แผนภาพที่ 6 เปรียบเทียบดัชนีด้าน Human Capital Index ประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสิงคโปร์ กับค่าเฉลี่ยของโลก และอาเซียน ในปี พ.ศ. 2559

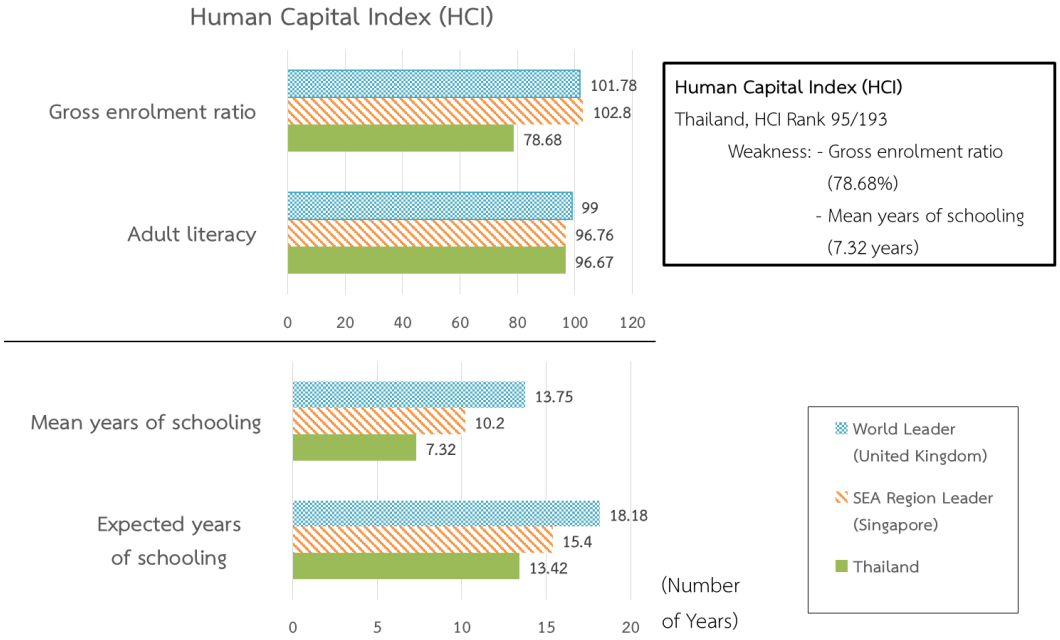
ที่มา: United Nations e-Government Survey 2016

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด (ดังแผนภาพที่ 7) พบว่า ประเทศไทยยังมีจุดอ่อน เรื่องจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา (Means year of Schooling) โดยพบว่า คนไทยโดยเฉลี่ยใช้เวลาในโรงเรียน 7.32 ปี ขณะที่ประเทศผู้นำโลกและประเทศผู้นำในอาเซียนสูงถึง 13.75 ปี และ 10.2 ปี ตามลำดับ จุดอ่อนที่สองของประเทศไทยในเรื่องคน ได้แก่ อัตราการได้เรียนของประชากรวัยเรียน (Gross Enrollment Ratio) [1]พบว่าประชากรวัยเรียนของประเทศไทยที่มีโอกาสได้เรียนมีเพียงร้อยละ 78.68 ขณะประชากรวัยเรียนในประเทศผู้นำโลกและผู้นำในอาเซียนมีโอกาสได้เข้าเรียนทุกคน โดยมีสัดส่วนของประชากรวัยเรียนที่ได้เข้าเรียนถึงร้อยละ 101.78 และร้อยละ 102.8 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจาก จำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาของประชากรในประเทศ (Expected Years of Schooling) หรือการศึกษาภาคบังคับนั้น ประเทศไทยมีจำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับ

[1] อัตราการได้เรียนอย่างหยาบ : Gross Enrolment Ratio หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ได้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาต่อประชากรวัยเรียนในระดับการศึกษานั้นๆ โดยที่การคำนวณหาอัตราการได้เรียนอย่างหยาบ นั้น จะนำจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนทั้งหมดโดยไม่จำกัดอายุมาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรวัยเรียนตามเกณฑ์อายุที่กำหนดเท่านั้น ดังนั้น อัตราการได้เรียนอย่างหยาบจึงอาจเกินร้อยเปอร์เซ็นต์ได้ เช่น อัตราการได้เรียนอย่างหยาบระดับประถมศึกษา หมายถึง การหาค่าร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้งหมดในทุกกลุ่มอายุต่อประชากรอายุ 7 – 12 ปี

อยู่ที่ 13.42 ปี ซึ่งน้อยกว่าประเทศผู้นำโลกและประเทศผู้นำในอาเซียนซึ่งมีจำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับอยู่ที่ 18.18 และ 15.4 ปีตามลำดับ

แผนภาพที่ 7 ผลการประเมิน Human Capital Index แยกตามองค์ประกอบย่อยเปรียบเทียบประเทศไทยกับ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสิงคโปร์ ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2016

เมื่อพิจารณาการพัฒนาด้านทุนมนุษย์ของประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2557 พบว่า ประเทศไทยมีการพัฒนาถดถอยลง โดยในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 76 จาก 191 ประเทศ (0.86 คะแนน) ลดลงเป็น อันดับที่ 118 จาก 193 ประเทศ (0.664 คะแนน) ลดลงมาถึง 42 อันดับภายใน 9 ปี ชี้ให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านทุนมนุษย์ที่ดีกว่าหลายประเทศในโลก แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2557 กลับพบว่าประเทศไทยมีอับดับลดลง ซึ่งเกิดจากการถูกลดอันดับลงในทุกปี มีเพียงปี พ.ศ. 2533 ที่ประเทศไทยได้อันดับดีที่สุดที่ 66 จาก 193 ประเทศ (0.8919 คะแนน) เมื่อพิจารณาอันดับของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปี พ.ศ. 2557 สรุปได้ว่า อัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่ และอัตราการได้เรียนของประชากรวัยเรียน มีการเติบโตค่อนข้างช้ากว่าประเทศอื่น อย่างไรก็ดี ในปี พ.ศ. 2559 มีการพัฒนาด้านทุนมนุษย์ดีขึ้น 23

อันดับ เป็นอันดับที่ 95 แต่หากพิจารณาถึงค่าดัชนี มีการเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเป็น 0.6942 เพิ่มขึ้นเพียง 0.0302 ซึ่งประเทศไทยยังคงต้องผลักดันในด้านนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง (ดังตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แสดงการเปลี่ยนแปลงของระดับคะแนนและการจัดอับดับด้าน Human Capital ของประเทศไทย ในปี 2548 – 2559

ปี	อันดับ	คะแนน	การปรับเปลี่ยนอันดับ	ร้อยละ		จำนวนปี	
				Adult literacy	Gross enrolment ratio	Expected years of schooling	Mean years of schooling
2548	76	0.8600	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
2551	95	0.8532	ลดลง 19	92.60	70.76	n/a	n/a
2553	66	0.8919	เพิ่มขึ้น 29	94.10	79.38	n/a	n/a
2555	104	0.7819	ลดลง 38	93.51	71.36	n/a	n/a
2557	118	0.6640	ลดลง 14	93.51	71.92	12.30	6.60
2559	95	0.6942	เพิ่มขึ้น 23	96.67	78.67	13.42	7.32

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2005 – 2016

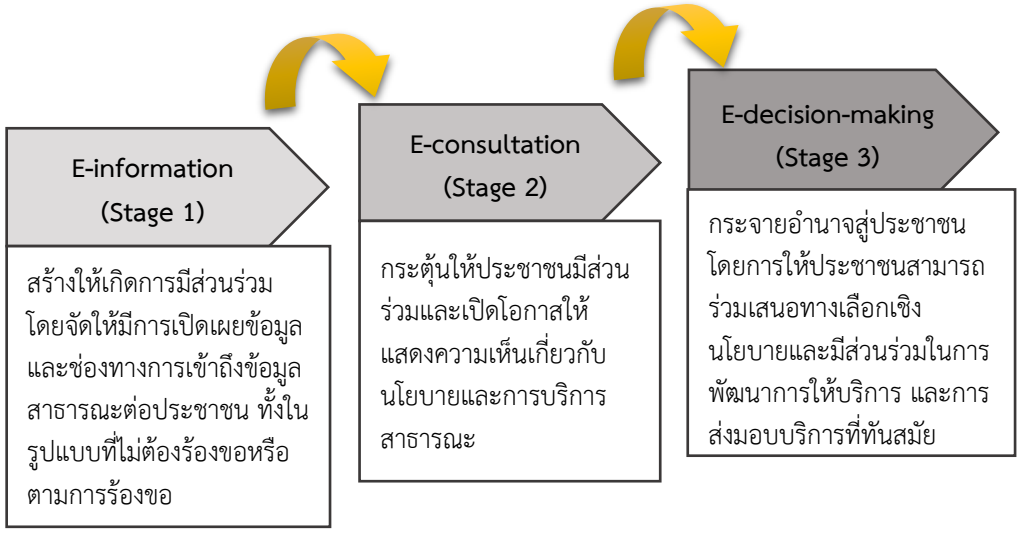
การมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Participation Index :EPI)

นอกจากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index: EGDI) แล้ว United Nations ยังได้ให้ความสำคัญอีกด้านในการสำรวจ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Participation) ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการสร้างความโปร่งใสให้กับภาครัฐโดยเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเพื่อช่วยลดช่องว่างในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ จากภาครัฐ ส่งเสริมให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

โดยด้านการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน (e-Participation Index) ประกอบด้วยตัวชี้วัดใน 3 ด้าน คือ 1.) มีข้อมูลรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ (E-information) 2.) ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นในนโยบายและบริการ

(E-consultation) 3.) เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดนโยบายและรูปแบบการบริการ (E-decision-making) (แผนภาพที่ 8)

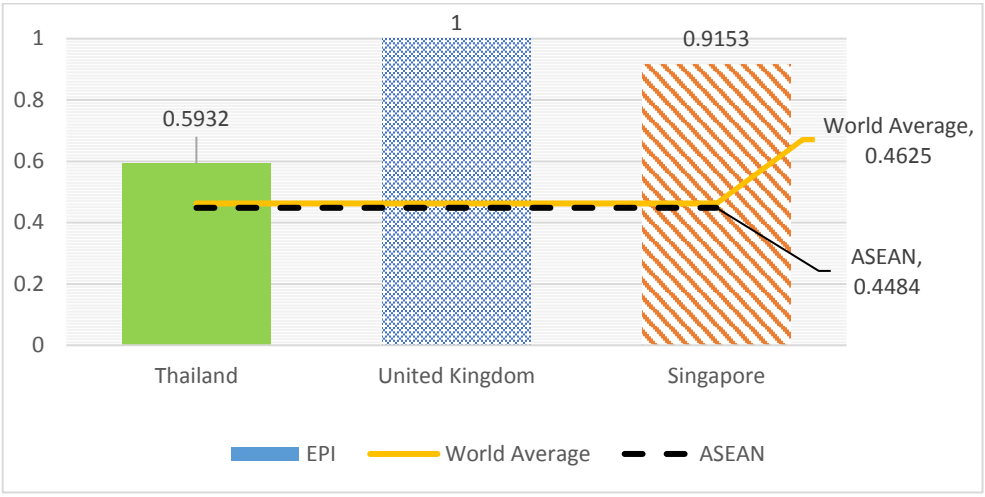
แผนภาพที่ 8 ระดับของการมีส่วนร่วมในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา : United Nations e-Government Survey 2014

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับด้านการมีส่วนร่วมของประเทศไทยเทียบกับเวทีโลก ในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ประเทศไทยมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.5932 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีเฉลี่ยของโลก และค่าดัชนีเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มอาเซียน คือ 0.4625 และ 0.4484 ตามลำดับ ประเทศไทยมีการพัฒนาด้าน e-Participation สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก และค่าเฉลี่ยของอาเซียน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาดัชนีของผู้นำของโลกคือ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศผู้นำในอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ที่ 1.0000 และ 0.9153 ตามลำดับ

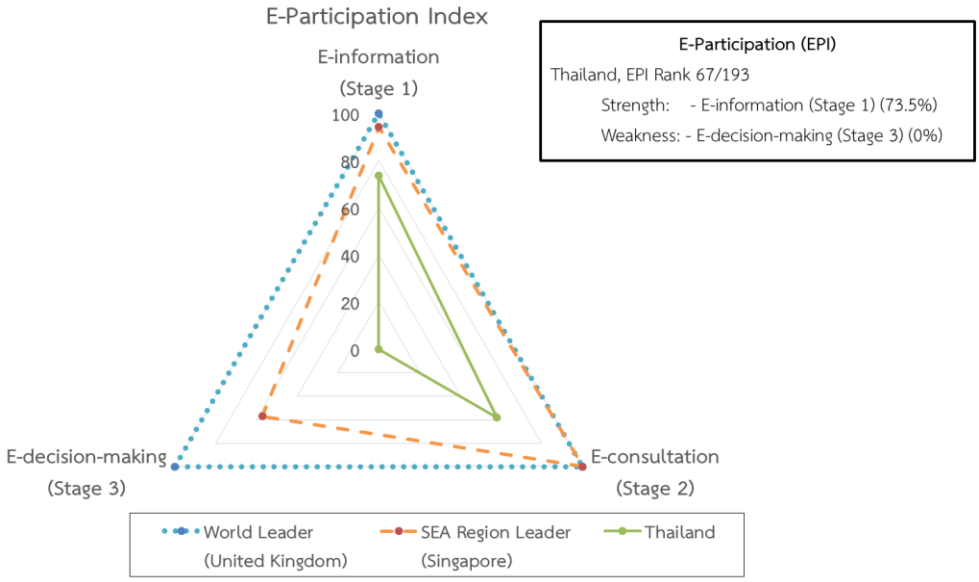
แผนภาพที่ 9 เปรียบเทียบดัชนีด้าน e-Participation Index ประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสิงคโปร์ กับค่าเฉลี่ยของโลก และอาเซียน ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา : United Nations e-Government Survey 2016

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด (ดังแผนภาพที่ 10) พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนห่างจากประเทศทั้งสองเป็นอย่างมาก โดยพบว่าประเทศไทยยังคงเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบการสื่อสารทางเดียว คือ การมีข้อมูลให้ประชาชนเข้าถึงได้ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Stage 1 E-information) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.5 และมีช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นในนโยบายและบริการ (Stage 2 E-consultation) ไม่มากนัก คิดเป็นร้อยละ 57.9 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยยังไม่มีช่องทางให้ประชาชนร่วมกำหนดนโยบายและรูปแบบการบริการ (E-decision-making)

แผนภาพที่ 10 ผลการประเมิน e-Participation Index แยกตามองค์ประกอบย่อยเปรียบเทียบประเทศไทยกับ ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสิงคโปร์ ในปี พ.ศ. 2559

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2016

จากตารางที่ 9 พบว่า การพัฒนาด้าน e-Participation ของประเทศไทยจากการสำรวจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึงปี พ.ศ. 2557 มีอันดับที่ลดลง 26 อันดับภายใน 9 ปี โดยลดจากอันดับที่ 26 ลงมาเป็นอันดับที่ 54 แต่หากพิจารณารายละเอียด อันดับของประเทศไทยมีความผันผวนเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2553 มีการเปลี่ยนแปลงในอันดับลดลงถึง 69 อันดับ และในปี พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2555 มีการเปลี่ยนแปลงในอันดับเพิ่มขึ้นถึง 90 อันดับ หากพิจารณาจากค่าคะแนนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2557 ค่าคะแนนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หากภาครัฐเพิ่มช่องทางที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและการบริการสาธารณะ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและรูปแบบการบริการได้ จะสามารถส่งผลให้อันดับด้าน e-Participation ของประเทศไทยดีขึ้น

ในปี พ.ศ. 2559 การพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประเทศไทย มีการพัฒนาที่ดีขึ้นเล็กน้อย โดยใน Stage 2 ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นในนโยบายและบริการ (E-consultation) มีการพัฒนาที่ดีขึ้น แต่ใน Stage1 มีข้อมูลรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ (E-information) และ Stage 3 เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดนโยบาย

และรูปแบบการบริการ (E-decision-making) ประเทศไทยยังขาดการพัฒนาทั้ง 2 ประเด็น เห็นได้จากค่าคะแนนที่ไม่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 9 การเปลี่ยนแปลงของดัชนีและอันดับด้าน e-Participation ของประเทศไทย ในปี 2548 – 2559

ปี	อันดับ	การปรับเปลี่ยนอันดับ	คะแนน	ร้อยละ		
				Stage 1 E-information	Stage 2 E-consultation	Stage 3 E-decision-making
2548	28	-	0.2540	N/A	N/A	N/A
2551	41	ลดลง 13	0.2955	N/A	N/A	N/A
2553	110	ลดลง 69	0.0857	N/A	N/A	N/A
2555	20	เพิ่มขึ้น 90	0.3158	N/A	N/A	N/A
2557	54	ลดลง 34	0.5490	85.19	27.27	0.00
2559	67	ลดลง 13	0.5932	73.5	57.9	0.00

ที่มา: United Nations e-Government Survey 2005 - 2016

จากรายงานการจัดอับดับความพร้อมของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงดัชนีการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ของ United Nations (UN) สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมาของประเทศไทยอย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในหลายส่วนยังไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในเวทีสากล เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาและการขับเคลื่อนศักยภาพของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1.ด้านการศึกษา 2.ด้านการค้าการลงทุน 3.ด้านสาธารณะสุข 4.ด้านแรงงาน 5.ด้านบริการทางสังคม 6.ด้านสิ่งแวดล้อม และ7.การรวมศูนย์บริการ ณ จุดเดียว เพื่อพัฒนาการให้บริการประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และโครงสร้างที่จำเป็นในการเข้าถึงอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงความโปร่งใสของภาครัฐ ที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะในรูปแบบของ Open government Data มากยิ่งขึ้น เช่น การเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐอย่างละเอียด ให้ประชาชนสามารถสืบค้นข้อมูลได้ นำมาซึ่งความโปร่งใสและสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรับรู้การดำเนินงานภาครัฐได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ซึ่งสอดรับกับแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายของ United Nations (UN) ในเรื่องเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development goals (SDGs)) ต่อไป

- เอกสารอ้างอิง –

E-Government Development Index: EGDI. (2014). United Nations e-Government Survey 2014, e-Government for the future we want. United Nation. สืบค้นจาก https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014

E-Government Development Index: EGDI. (2016). United Nations e-Government Survey 2016, e-Government in support of sustainable development. United Nation. สืบค้นจาก https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016

คณะผู้จัดทำ

อรฉัตร เลียงพิบูลย์	ผู้จัดการส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์
ทิพสุดา โชติชื่น	นักวิเคราะห์นโยบายอาวุโส
วริทธิ์ อยู่สบาย	นักวิเคราะห์นโยบาย

ส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)(สรอ.)

PSP_DIVISION@EGA.OR.TH